

منسوجات خانگی و نگهداری از آنها

تألیف
نسرین صدیقی

www.ketab.ir

مقاله

سرشناسه: صدری، نسرین، ۱۳۲۰ -
عنوان و پدیدآور: منسوجات خانگی و نگهداری از آن‌ها/ تالیف نسرین صدری.

مشخصات نشر: تهران: مثالون، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۸، ۲۵۰ ص: مصور.

شابک: ۵۵۰۰۰ ریال : 7-01-6374-600-978: ۵۵۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: پارچه - - نگهداری و مرمت

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ م۸ ص۴/۵/ NK۸۹۰۴

رده‌بندی دیویی: ۷۴۶/۰۲۸۸

کتابشناسی ملی: ۲۴۸۹۵۹۰

متالون

نام کتاب	منسوجات خانگی و نگهداری از آن‌ها
تالیف	نسرین صدری
نوبت چاپ	اول
سال چاپ	۱۳۹۰
شمارگان	۵۰۰ نسخه
قیمت	۵۵۰۰۰ ریال
چاپخانه	اصیل
شابک	۷-۰۱-۶۳۷۴-۶۰۰-۹۷۸: ۵۵۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-6374-01-7

۹۷۸-۶۰۰-۶۳۷۴-۰۱-۷

• آدرس مرکز پخش: تهران - خیابان حافظ - روبروی خیابان سمیه - دانشگاه صنعتی امیرکبیر

تلفن کتابفروشی: ۶۶۴۶۵۳۹۲ (دفتر) ۸۸۸۹۵۹۶۹ فاکس ۶۶۹۵۰۹۸۲

مقدمه

پیشرفت و نوآوری در صنعت نساجی سبب شده که امروزه محصولات پارچه‌ای متنوعی در دسترس مصرف‌کنندگان

دکان قرار گیرد. این محصولات از چنان تنوع و ویژگی برخوردار هستند که انتخاب را برای کسی که تا حدی آشنائی به آنها نداشته باشد مشکل می‌سازد و چه بسا انتخاب اشتباه، سبب می‌شود که وقت و هزینه به‌خطا رفته و موجب ضرر و زیان اقتصادی گردد.

لذا آشنائی مصرف‌کنندگان در زمینه انتخاب صحیح، و پس از آن چگونگی استفاده و نگهداری از جنبه اقتصادی و مصرف، امری غیرقابل اجتناب است.

هدف از این گردآوری ارائه راهنمایی‌های مناسبی برای انتخاب و نگهداری از منسوجات خانگی است که جنبه پوشاکی، ورزشی، تزئینی (پرده و مبلمان) و نظایر آن داشته و به سایر زمینه‌های مصرفی پارچه‌ها که از تنوع زیادی برخوردار هستند توجه نشده است.

پیش سخن

دسترسی به منسوجات با کیفیت ممتاز نه تنها از نظر زیبایی، بلکه دوام، یکی از عوامل مهمی است که برای هر مصرف کننده، از ارزش ویژه‌ای برخوردار است. شک نیست که تهیه منسوجی با ویژگیهای مطلوب مستلزم پرداخت هزینه نسبتاً بالا برحسب شرایط بازار فروش است که باری را در اقتصاد خانواده بخود اختصاص می‌دهد. لذا توجه به مراقبت و نگهداری از منسوجات نه تنها از این دیدگاه بلکه از نظر حفظ زیبایی و تازه نگه داشتن پوشاک و سایر کالاهای پارچه‌ای برای استفاده طولانی، قابل اهمیت است.

در این چا سیمی می‌شود تا حدودی مصرف کنندگان عزیز را نسبت به چگونگی انتخاب پارچه، برای کاربری‌های مختلف خانگی و همچنین لکه‌گیری، شستشو، خشک کردن و اطوکلوی و پس از آن انبار کردن آگاه نماید.

در این گفتار ابتدا بشرح مختصری از ساختمان الیاف، نخ و پارچه اشاره شده و به ویژگیهای فیزیکی و شیمیائی آنها که به نوعی با خواص کاربری ارتباط پیدا می‌کند توجه شده است. بعلاوه شناسائی نوع پارچه با توجه به تنوع بازار، موضوع دیگری است که مدنظر قرار گرفته است.

این مجموعه می‌تواند برای کلیه مصرف کنندگان منسوجات خانگی و تولیدکنندگان و فروشندگان، بمنظور تهیه دفترچه‌های راهنمای چگونگی مصرف کالا، قابل استفاده باشد. ضمناً برای دانشجویان و یا سایر افرادی که بنوعی با این قبیل پارچه‌ها از نظر مطالعاتی سروکار دارند آگاهی‌هایی را دربر دارد.

مقدمه

پیش سخن

فصل اول : الیاف و مختصری از ویژگی‌های آن

۱

الیاف چیست؟

۱

گروه‌های الیاف و منابع آنها

۱

ساختمان الیاف

۱

ویژگی‌های کاربردی الیاف

۳

ظرافت

۴

جذب رطوبت

۵

اثر آب

۶

اثر دما

۶

اثر نور

۷

استقامت سایشی

۷

قابلیت باز شدن چین و چروک

۷

شقی

۷

هدایت حرارتی

۷

ثبیت حرارتی

۸

قابلیت کنترل آتش‌پذیری

۸

حساسیت حرارتی

۸

اصطکاک

۸

چگالی

۸

برق الیاف

۹

خواص میکروبیولوژیکی

۹

هوازدگی

۹

اثر حشرات

۱۰

خواص شیمیایی الیاف

۱۰

فصل ۲: الیاف طبیعی

۱۱	طبقه‌بندی الیاف
۱۳	الیاف دانه‌ای
۱۳	پنبه بوته‌ای
۱۳	ویژگی
۱۴	انواع پنبه مورد استفاده در پارچه‌ها
۱۵	سایر الیاف دانه‌ای
۱۵	الیاف درخت پنبه هندی (Kapok)
۱۵	الیاف نارگیلی
۱۵	الیاف ساقه‌ای
۱۵	فلاکس (کتان)
۱۶	کنف
۱۶	جوت
۱۷	شاهدانه (hemp)
۱۷	رامی
۱۷	بامبو
۱۷	الیاف گیاهی برگی
۱۸	الیاف طبیعی حیوانی
۱۸	پشم
۱۸	مو
۱۹	موی شتر
۱۹	موی ویکونا و لامای
۱۹	موی آلیاکا
۲۰	موی بز وحشی
۲۰	موی بز کشمیر
۲۰	موی بز آنگورا (موهر)
۲۰	کاشکورا
۲۰	موی اسب
۲۱	موی گاو

۲۱	ابریشم
۲۲	الیاف تار عنکبوت
۲۲	کاربردهای الیاف تار عنکبوت
۲۳	الیاف معدنی

فصل سوم: الیاف ساخته شده توسط انسان

۲۵	پلیمرهای طبیعی
۲۷	خانواده سلولزی
۲۷	مشتقات ریون
۲۸	فدال (پلی نوزیک)
۲۸	ریون با استقامت بالا
۲۸	کوپر آمونیوم
۲۸	تنسل (لیوسل)
۲۹	استات و تری استات (سلولز استرها)
۲۹	الیاف بامبو
۳۰	الیاف الجینات
۳۱	الیاف با پایه پلیمری پروتئینی (بازیافتی)
۳۱	گروه الیاف پروتئینی بر مبنای گیاهی
۳۲	گروه الیاف پروتئینی بر مبنای حیوانی (کازئین شیر)
۳۲	الیاف کشی طبیعی (لاتکس)
۳۲	الیاف ساخته توسط انسان بر پایه پلیمرهای مصنوعی
۳۲	طبقه‌بندی پلیمرهای مصنوعی
۳۵	نایلونها (پلی آمید)
۳۵	نایلون نرم
۳۵	ویژگی‌های عمومی
۳۵	آرامید
۳۶	پلی استر
۳۶	ویژگی‌های عمومی و موارد مصرف آن
۳۸	پلی وینیل و مشتقات مهم آن

۳۸	اکریلیک
۳۸	مداکریلیک
۳۹	الیاف پلی‌وینیل کلراید
۳۹	الیاف پلی‌وی نیلیدن کلراید (ساران)
۳۹	الیاف پلی‌وینیل الکل (PVA)
۴۰	الیاف اولفین (پلی‌پروپیلن و پلی‌اتیلن)
۴۱	موارد مصرف الیاف اولفین (پلی‌اتیلن و پلی‌پروپیلن)
۴۱	موارد قابل توجه در حفاظت از کالاهای این الیاف
۴۱	الیاف پلی‌اورتان (اپاندکس)
۴۲	ویژگی‌ها
۴۲	حفظ و نگهداری
۴۲	سایر الیاف مصنوعی ساخته شده توسط انسان
۴۲	الیاف کربن (tenax)
۴۳	الیاف شیشه‌ای
۴۴	الیاف فلزی
۴۵	الیاف میکرو

فصل ۴: انواع نخ و ویژگی‌های آن

۴۹	نخ‌های ریسیده شده و نخ‌های فیلامنتی
۵۰	نخ‌های یک‌لا، چندلا، ریسمانی یا طنابی و جهت تاب نخ
۵۱	نخ‌های مغزی‌دار
۵۲	نخ‌های فانتزی
۵۲	نخ‌های تکسچره
۵۲	- نخ‌های بالک (high-bulk)
۵۳	نخ‌های مخلوط
۵۳	نخ‌های جراحی
۵۳	ظرافت نخ (نمره)
۵۴	دنبیر

فصل پنجم: پارچه (بافتندگی)

۵۵	سیستم تولید تار و پودی
۵۶	پارچه حلقوی بافت
۵۹	انواع تور
۵۹	پارچه‌های بی‌بافت
۶۰	پارچه‌های روکش شده
۶۰	اسامی تجاری و صنعتی پارچه‌ها
۶۱	طبقه‌بندی انواع بافت (طرح بافت) در پارچه‌های تار و پودی
۶۲	بافت‌های کج‌راه
۶۲	بافت‌های ساکین و ساتن
۶۳	ساختمان سایر گروه‌های پارچه
۶۴	پارچه‌های سوراخ‌دار
۶۴	پارچه‌های دولا
۶۴	مخمل
۶۵	حوله و یا تری (terry) پرز حلقوی
۶۵	حوله پرز بریده
۶۵	طرح‌های ویژه که توسط بافت ایجاد می‌شود (ماشین‌های بادامکی، دابی و ژاکارد)
۶۶	پارچه‌های رنگی
۶۶	کاربرد صنایع پارچه‌بافی در صنایع دیگر
۶۸	ویژگی‌های پارچه
۶۸	خواص مکانیکی مهم در مصرف
۶۸	خواص مربوط به زیبایی
۶۸	خواص فیزیکی در ارتباط با راحتی
۶۸	خواص مهمی که برای پارچه‌های مورد مصرف پوشاکی لازم است
۶۸	خواصی که برای کاربری‌های ویژه لازم است
۶۹	خواص مکانیکی لازم پارچه بطور خلاصه
۶۹	استقامت کششی
۶۹	استقامت جرخ‌وردگی
۷۰	استقامت ترک‌یدن

۷۱	استقامت پرشی و استقامت ور آمدن لایه‌ها در پارچه‌های چندلا
۷۱	قابلیت کش آمدن و برگشت پذیری
۷۲	پایداری ابعاد (پارچه‌های تار و پودی)
۷۲	جمع‌شدگی ناشی از خستگی
۷۳	جمع‌شدگی به دلیل تورم الیاف
۷۳	جمع‌شدگی به دلیل نمدی شدن در مورد الیاف به‌خصوص
۷۵	پایداری ابعادی پارچه‌های حلقوی بافت
۷۶	دوام پارچه
۷۶	مقاومت سایشی پارچه
۷۸	سایر عوامل مؤثر در ویژگی‌های پارچه
۸۰	شکم دادن پارچه
۸۰	ویژگی‌های ظاهری پارچه‌ها
۸۱	زیردست پارچه
۸۳	نرمی پارچه
۸۳	شتی پارچه
۸۴	ریزش پارچه
۸۴	صافی و زبری پارچه
۸۵	برق و شفافیت پارچه
۸۶	خواص راحتی پارچه
۸۶	رنگ پارچه
۸۷	سایر موارد مربوط به رنگ
۸۷	اثر فتوکرومیک
۸۷	اثرات فتوشیمیایی
۸۸	اثر متامریک

فصل ششم: خواص فیزیکی لازم برای پارچه لباسی

۹۰	فعالیت‌های فیزیکی بدن
۹۰	شرایط آب و هوایی
۹۱	عایق حرارتی

۹۲	اشعه آفتاب و تأثیر آن بر بدن
۹۲	رطوبت
۹۴	عملیات تکمیلی پارچه چیست؟
۹۴	نانوتکنولوژی و صنعت نساجی
۹۵	تأثیر انواع پارچه‌های لباسی بر سلامت پوست

فصل هفتم: انتخاب پارچه برای مصارف مختلف

۹۹	شناسایی پارچه
۹۹	آزمایش میکروسکوپی (شکل طولی الیاف)
۱۰۰	ملاحظه سطح مقطع الیاف
۱۰۵	آزمایش سوختن
۱۰۶	استفاده از حلال‌ها
۱۰۷	آزمون شناسایی الیاف به روش لکه‌گذاری
۱۰۷	ملاحظات کلی که ممکن است به شناسایی الیاف کمک کند.
۱۰۸	سایر آزمون‌هایی که به شناسایی الیاف کمک می‌کند.
۱۰۸	پوشاک مورد علاقه کودکان

فصل هشتم: نظریه شستشو یا چرک‌زدایی

۱۰۹	مواد شوینده
۱۰۹	مواد کمکی حین شستشو
۱۱۰	ماهیت چرک و مکانیزم چرک شدن
۱۱۰	فرآیند شستشو
۱۱۱	سطح فعال‌ها
۱۱۲	دسته‌بندی سطح فعال‌ها
۱۱۳	انواع شوینده‌ها
۱۱۳	صابون
۱۱۷	تقسیم‌بندی شوینده‌ها
۱۱۸	شوینده‌های پودری، مایع و صابون

۱۱۹	محلول شوینده
۱۲۰	مواد کمکی شستشو در هنگام استفاده از صابون
۱۲۰	سختی گیر آب
۱۲۱	سختی گیر رسوبی
۱۲۱	سختی گیر بدون رسوب
۱۲۱	مواد تکمیل کننده فرآیند شستشو
۱۲۱	براق کننده ها
۱۲۲	آهارها
۱۲۲	مواد ضد عفونی کننده
۱۲۳	نرم کننده های پارچه
۱۲۴	نرم کننده هایی که در حین شستشو اضافه می شوند
۱۲۴	نرم کننده هایی که هنگام خشک کردن اضافه می شوند
۱۲۴	سفید کننده ها
۱۲۵	سفید کننده های حاوی کلر
۱۲۵	سفید کننده پراکسیژن

فصل نهم: ثبات رنگ و اندازه گیری آن

۱۲۹	ثبات در برابر نور
۱۲۹	ثبات در برابر اطوکاری
۱۲۹	آزمون ثبات با اطوی خشک
۱۲۹	آزمون ثبات با اطوی مرطوب
۱۲۹	آزمون ثبات با اطوی خیس
۱۳۰	ثبات در برابر سایش
۱۳۰	ثبات رنگ پارچه های رومبلی در برابر لکه گذاری
۱۳۱	برچسب پوشاک
۱۳۱	جنس کالا (نوع الیاف)
۱۳۳	برچسب های مراقبتی
۱۳۳	اطلاعات اجباری
۱۳۵	علائم مراقبتی

۱۳۵	علائم مراقبتی
۱۳۶	برچسب آب رفتگی
۱۳۸	برچسب‌های اشتعال‌پذیری
۱۳۸	روش‌های شستشو
۱۳۹	ترشویی (شستشو در منزل)
۱۳۹	انواع ماشین‌های لباس‌شویی (ترشویی)
۱۴۱	خشک‌شویی (شستشو بیرون منزل)
۱۴۲	Charged system

فصل دهم: مقدمات شستشو

۱۴۵	لکه‌گیری
۱۴۸	تقسیم‌بندی مواد لکه‌بر
۱۴۸	آب
۱۴۸	مواد قلیایی (بازها)
۱۴۹	مواد اسیدی
۱۴۹	حلال‌های غیر از آب
۱۴۹	اکسیدکننده‌ها
۱۵۰	مواد احیاکننده
۱۵۰	مواد آنزیمی
۱۵۱	سایر مواد لکه‌بر
۱۵۱	الکل سفید ۹۰ درصد
۱۵۱	بنزین
۱۵۱	استن
۱۵۲	آمونیاک
۱۵۲	کربنات دو سود
۱۵۲	صابون
۱۵۲	آب اکسیژنه
۱۵۲	پربورات دوسود
۱۵۳	پرسیل

۱۵۳	هیدروسولفیت سدیم
۱۵۳	اسید اکزالیک یا جوهر ترشک
۱۵۳	سایر مواد لکه بر به طور خلاصه
۱۵۴	طرز تهیه یک نوع لکه بر خانگی
۱۵۴	تقسیم بندی عمومی لکه برها بر حسب نوع لکه
۱۵۵	هشدارهای قابل توجه در مورد لکه برها
۱۵۶	هشدارهای مورد توجه قبل از اقدام به لکه گیری
۱۵۸	روش های لکه گیری
۱۵۸	روش حل کردن
۱۵۸	روش مکانیکی
۱۵۹	روش شیمیایی
۱۵۹	روش آنزیمی
۱۶۰	راهنمای لکه گیری
۱۶۰	قوانین کلی
۱۶۱	اقدام به لکه گیری
۱۶۲	انتخاب روش کلی لکه گیری بر حسب خانواده لکه ها
۱۶۲	دستورالعمل پاک کردن لکه های متداول

فصل ۱۱: شستشو و انتخاب روش آن

۱۹۲	شستشوی کالاهای ابریشمی
۱۹۳	شستشوی البسه پشمی
۱۹۴	نکات مربوط به شستشوی کالاهای ۱۰۰٪ پنبه ای
۱۹۴	شستشوی البسه الیاف مصنوعی متداول
۱۹۴	ریون
۱۹۵	شستشوی چرم و خز
۱۹۵	شستشوی وینیل
۱۹۵	تزئینات لباس
۱۹۵	نکات قابل توجه در فرآیند شستشوی تر
۱۹۵	دمای شستشو

۱۹۵	دمای شستشو
۱۹۶	دماهای پیشنهادی برای کالاهای مختلف
۱۹۷	سفیدتر کردن پوشاک سفید
۱۹۷	ملحفه‌های سفید
۱۹۷	تورهای سفید
۱۹۸	جلوگیری از صابون‌زدگی
۱۹۸	پوشاک نوزادان و بچه‌ها
۱۹۸	روش شستشو با ماشین لباس‌شویی
۲۰	انتخاب مواد شوینده
۲۰۲	راهنمایی‌های کلی برای شستشو
۲۰۳	شستشو با دست

فصل دوازدهم: عملیات پس از شستشو

۲۰۷	خشک کردن با استفاده از بند خشک‌کن
۲۰۸	- آماده کردن طناب یا بند
۲۰۸	استفاده از طناب در محیط بسته
۲۰۸	گیره زدن
۲۰۸	شلوار، شلوارک و گن
۲۰۹	پیراهن زنانه
۲۰۹	بلوز و پیراهن مردانه
۲۰۹	ملحفه
۲۰۹	رویه بالش
۲۰۹	خشک کردن به روش پهن کردن
۲۱۰	خشک کردن به روش استفاده از ماشین خشک‌کن
۲۱۰	نکاتی در مورد خشک کردن
۲۱۳	اطو کردن و نکات مربوط به آن
۲۱۷	دمای اطوکاری
۲۱۸	سایر موارد مربوط به اطوکاری

فصل سیزدهم: شستشوی مبلمان

۲۲۰	شستشوی پرده
۲۲۲	شستشوی فرش ماشینی و موکت و فرش دستباف
۲۲۳	پاک کردن لکه
۲۲۳	لکه‌های تازه
۲۲۴	چسب
۲۲۴	جوهر خودکار
۲۲۴	لکه‌های کهنه (فرش ماشینی)
۲۲۴	لکه‌های سرسخت (فرش ماشینی)
۲۲۴	پاک کردن قطرات شمع
۲۲۶	نکات مهم برای مراقبت و نگهداری از فرش (ماشینی و دستباف)

فصل چهاردهم: رنگزاهای روش‌های محدود رنگرزی در خانه

۲۲۹	اصطلاحات مورد استفاده در رنگرزی
۲۳۱	تنوری رنگ
۲۳۲	منابع مختلف تولید نور و ویژگی‌های آنها
۲۳۲	ماتریز
۲۳۳	رنگزاهای متداول در رنگرزی
۲۳۳	رنگزاهای طبیعی
۲۳۴	مزایای رنگزاهای طبیعی
۲۳۴	معایب رنگزاهای طبیعی
۲۳۵	رنگزاهای شیمیایی
۲۳۵	مزایای رنگزاهای شیمیایی
۲۳۵	معایب رنگزاهای شیمیایی
۲۳۶	رنگ‌های اصلی و فرعی
۲۳۶	رنگرزی منسوجات پروتئینی و پلی‌آمیدی
۲۳۶	رنگزاهای اسیدی
۲۳۷	رنگزاهای مستقیم

رنگرزی منسوجات سلولزی

۲۳۸

فصل پانزدهم: نگهداری از پوشاک

۲۴۱	موارد کلی حفاظت از البسه
۲۴۳	نکات مهم برای مراقبت و نگهداری از مبلمان
۲۴۴	انبار کردن پوشاک
۲۴۵	پوشاک حلقوی باقی و ابریشم
۲۴۵	پوشاک ساخته شده از پارچه‌های فلزی
۲۴۵	پوشاک خز
۲۴۵	پوشاک پشمی
۲۴۵	نکاتی بیشتر در مورد انبار کردن
۲۴۷	نگهداری از کفش و کیف

۴	نمودار ۱: ظرافت الیاف طبیعی
۵	نمودار ۲: جذب رطوبت الیاف طبیعی و مصنوعی
۶	نمودار ۳: استقامت الیاف طبیعی و مصنوعی
۱۲	نمودار ۴: الیاف طبیعی
۲۶	نمودار ۵: طبقه‌بندی پلیمرهای طبیعی
۳۴	نمودار ۶: طبقه‌بندی پلیمرهای مصنوعی
۴۶	جدول ۱: ضریب هدایتی گرمایی الیاف در هوای ساکن (در 20°C)
۴۶	جدول ۲: مقاومت بعضی از الیاف مختلف در برابر آتش (LOI)
۴۷	جدول ۳: مقاومت گرمایی بعضی از الیاف ($^{\circ}\text{C}$)
۴۷	جدول ۴: الیاف ترموپلاستیک و ترکیبات ترموست بعضی از الیاف
۴۷	جدول ۵: دمای اشتعال، خود اشتعالی و شعله چند لیف
۴۸	جدول ۶: اثر تخریبی گرما بر استحکام بعضی از الیاف
۱۰۵	جدول ۷: رفتار الیاف در آزمون سوختن
۱۰۶	جدول ۸: آزمون سوختن الیاف متداول

جدول ۹: شناسایی الیاف به کمک رنگ کردن آنها با معرف نئوکارمین	۱۰۷
اشکال ۳ و ۴: نخ‌های ریسیده شده و فیلامنتی	۵۰
اشکال ۵ و ۶: جهت تاب نخ (Z,S)	۵۱
شکل ۷: پارچه تاری و پودی	۵۶
شکل ۸: پارچه حلقوی پودی	۵۷
شکل ۹: پارچه حلقوی تاری	۵۸
شکل ۱۰: بافت تور	۵۹
شکل ۱۱: بافت ساده	۶۱
شکل ۱۲: انواع بافت‌های کج‌راه	۶۲
شکل ۱۳: انواع بافت ساتین	۶۳
شکل ۱۴: انواع بافت‌های سوراخ‌دار	۶۴
شکل ۱۵: گلوله شدن سطحی پارچه (pilling)	۷۹
شکل ۱۶: سطح مقطع عرضی و طولی الیاف رابچ	۱۰۱
شکل ۱۷: میسل	۱۱۱
شکل ۱۸: نفوذ میسل‌ها به داخل آنودگی	۱۱۴
شکل ۱۹: مکانیزم شستوی پارچه با آب و شوینده	۱۲۰
شکل ۲۰: نشانه‌های مربوط به شستشو	۱۳۶
شکل ۲۱: علائم مربوط به خشک کردن	۲۱۳
شکل ۲۲: نشانه‌های اطلوکاری	۲۱۸